

CUPRINS

CAP. 1 POLITICI ȘI PROIECTE DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE

17

IULIANA BOTEZAN

1.1 POLITICI DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE 19

- 1.1.1 Conceptul de politică și adaptarea sa la domeniul informării și documentării. Influența noilor tehnologii ale informării 19
- 1.1.2 Ce sunt politicile de informare și documentare? 21
- 1.1.3 Tipuri de politici de informare și documentare 24
- 1.1.4 Elementele unei politici de informare și documentare 25
 - A. Originea politicilor de informare și documentare 26
 - B. Elementele unei politici de informare și documentare 27
- 1.1.5 Contextul politicilor de informare și documentare 27
- 1.1.6 Evoluția diacronică, cadru administrativ global și inițiative internaționale de politici de informare și documentare 30
- 1.1.7 Utilitatea politicii de informare și documentare 35
- 1.1.8 Concluzii 36

IVONA OLARIU

1.2 PROIECTE DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ÎN ROMÂNIA 39

- 1.2.1 Introducere 40
- 1.2.2 Sistem național unitar de informare și documentare științifică și tehnică (NUSIDOC-S&T) 41
- 1.2.3 Sistem național unitar de informare, documentare și comunicare în știință și tehnologie - politici specifice și instrumente de implementare (SNIDCOST) 42
- 1.2.4 Acces național electronic la literatura științifică de cercetare – ANELIS (2009-2011) 45
- 1.2.5 Acces național electronic la literatura științifică pentru susținerea și promovarea sistemului de cercetare și educație din România – ANELIS plus (2013 – 2016) 48

1.2.6 Acces național electronic la literatura științifică pentru susținerea sistemului de cercetare și educație din România – ANELIS PLUS (2017 - 2022)	54
1.2.7 Concluzii	58
CAP. 2 MANAGEMENT - MARKETING - ERGONOMIE ÎN STRUCTURILE INFODOCUMENTARE	63
IONEL ENACHE	
2.1 MANAGEMENT	65
2.1.1 Niveluri de management	68
2.1.1.1 Managementul superior	68
2.1.1.2 Managementul de mijloc	69
2.1.1.3 Managementul inferior	69
2.1.2 Abilități manageriale	70
2.1.2.1 Abilități tehnice	70
2.1.2.2 Abilități interpersonale	70
2.1.2.3 Abilități conceptuale	71
2.1.2.4 Abilități analitice	71
2.1.3 Concepte de bază - cei 3A, 3B, 3C, 3D	71
2.1.3.1 Realizări, activități și alocarea resurselor - 3A (achievement, activities, allocation)	71
2.1.3.2 Negocieri, re tehnologizare și epuizare (oboseală cronică) - 3B (bargaining, business re-engineering, burn-out)	72
2.1.3.3 Clienți, competiție, schimbare - 3C (customers, competition, change)	73
2.1.3.4 Diseminare, decizii, tulburări - 3D (disseminator, decision-maker, disturbance)	74
2.1.4 Școli de management	75
2.1.4.1 Școala managementului științific	75
2.1.4.2 Școala clasică	76
2.1.4.3 Școala sistemelor de organizare	76
2.1.4.4 Școala comportamentală (behavioristă)	77
2.1.4.5 Școala autoactualizării	78

2.1.4.6 Școala teoriei deciziei	78
2.1.4.7 Școala teoriei generale a sistemelor (TGS)	78
2.1.4.8 Școala psihologică	79
2.1.4.9 Școala managementului conjunctural	79
2.1.4.10 Școala românească de management	80
2.1.5 Planificarea strategică	81
2.1.5.1 Influențe strategice asupra serviciilor informaționale	81
2.1.5.2 Strategii pentru cunoașterea mediului	82
A. Cunoașterea mediului extern	82
B. Complexitatea mediului	83
C. Factorii (determinanții) mediului extern	83
D. Factorii mediului intern	84
E. Auditul strategic	84
2.1.5.3 Planificarea strategică în biblioteci	87
A. Model strategic pentru biblioteci	92
2.1.6 Organizarea serviciilor de bibliotecă	96
2.1.6.1 Organizarea procesuală	96
A. Dezvoltarea colecțiilor	99
B. Evidența publicațiilor	100
C. Prelucrarea documentelor	101
D. Organizarea colecțiilor	102
E. Comunicarea documentelor	102
2.1.6.2 Structura organizatorică	103
A. Fișe de post	105
B. Proiectarea postului	109
2.1.6.3 Organizarea informală	112
2.1.6.4 Organizarea serviciilor și birourilor	113
2.1.6.5 Coordonarea serviciilor de bibliotecă	121
2.1.7 Antrenarea personalului în bibliotecă	123
2.1.7.1 Teorii motivaționale	124
A. Teoriile X și Y ale lui McGregor	124
B. Teoria lui Maslow	124
C. Teoria lui Herzberg	125
D. Teoria expectanței a lui Vroom	125
E. Teoriile de contingență ale lui Porter și Mintzberg	126
2.1.7.2 Tipuri de motivare	126
A. Motivarea pozitivă și negativă	126

B. Motivarea economică și moral-spirituală	126
C. Motivarea intrinsecă și extrinsecă	127
D. Motivarea cognitivă și afectivă	127
2.1.7.3 Tehnici motivaționale	127
2.1.8 Controlul și evaluarea angajaților	128
2.1.8.1 Indicatori de performanță pentru biblioteci	129
A. Măsurători	131
B. Indicatori	131
2.1.8.2 Metode de evaluare a muncii angajaților	132
A. Metoda eseului	133
B. Metodele comparative de evaluare	133
C. Metoda grafică (scalele de evaluare în formă grafică)	135
D. Scheme de apreciere bazate pe determinări comportamentale (BARS - Behavioral Assessment Ranking Scheme)	136
2.1.9 Sistemul informațional	141
2.1.9.1 Date	141
2.1.9.2 Informația	142
A. Procesarea informației	146
2.1.9.3 Circuite și fluxuri informaționale	148
2.1.9.4 Proceduri informaționale	148
2.1.9.5 Mijloace de tratare a informațiilor	148
2.1.9.6 Funcțiile sistemului informațional	149
2.1.9.7 Deficiențele sistemului informațional	149
2.1.9.8 Sistemul informatic	150
A. Sistemul birotic	151
2.1.10 Sistemul decizional	152
2.1.11 Sistemul metodologic	154
A. Metode de conducere	156
B. Sisteme de conducere	158

IONEL ENACHE

2.2 MARKETING	161
2.2.1 Introducere	161
2.2.2 Concepte de bază ale marketingului	165
A. Nevoi. Dorințe. Cereri	165
B. Produse. Servicii	166

C. Valoare. Satisfacție	166
D. Schimburi. Tranzacții. Relații	166
E. Piața	166
2.2.3 Evoluția marketingului	167
2.2.4 Marketingul în structurile infodocumentare	179
2.2.4.1 Apariție. Definiție. Evoluție	179
2.2.4.2 Necesitatea implementării marketingului în bibliotecă	181
2.2.4.3 Factorii care determină implementarea marketingului în bibliotecă	182
A. Noile tehnologii informaționale	182
B. Informația-marfă	183
C. Resursele financiare	184
2.2.5 Mixul de marketing	185
2.2.5.1 Definiție. Componente	185
2.2.5.2 Produse de bibliotecă	189
A. Definiție. Caracteristici	189
B. Produse realizate de serviciile de informare	189
2.2.5.3 Serviciile de bibliotecă	190
A. Definiție. Caracteristici	190
B. Factorii care influențează serviciile de bibliotecă	191
C. Tipuri de servicii de bibliotecă	192
D. Constrângeri în prestarea serviciilor de bibliotecă	193
2.2.5.4 Plasamentul (distribuția)	194
A. Definiție. Caracteristici	194
B. Factorii care influențează politica de distribuție	195
C. Imaginea bibliotecii	199
2.2.5.5 Prețul	200
A. Definiție. Caracteristici	200
B. Factorii care influențează deciziile de stabilire a prețului	200
C. Strategii de stabilire a prețului	203
D. Prețul informației	205
E. Achiziția de documente în condițiile exploziei informaționale	206
F. Introducerea taxelor în bibliotecă	208
G. Introducerea serviciilor cu plată în bibliotecă	209
2.2.5.6 Promovarea	212
A. Definiție. Obiective	212
B. Publicitatea și reclama	213
C. Publicitatea în bibliotecă	219

IONEL ENACHE

2.3 ERGONOMIA ÎN STRUCTURILE INFODOCUMENTARE	225
2.3.1 Ergonomia – componentă a managementului resurselor umane	225
2.3.1.1 Ergonomia - Știință interdisciplinară	225
2.3.1.2 Obiectul de studiu al ergonomiei	227
2.3.1.3 Principii ale organizării ergonomice a muncii	229
2.3.2 Ergonomia locului de muncă în bibliotecă	232
2.3.2.1 Analiza ergonomică a locului de muncă	232
2.3.2.2 Analiza ergonomică a locului de muncă în bibliotecă	237
2.3.2.3 Proiectarea ergonomică a locurilor de muncă	240
2.3.2.4 Proiectarea ergonomică a mobilierului de bibliotecă și de birou	243
2.3.2.5 Proiectarea și îmbunătățirea factorilor de ambianță fizică	248
2.3.3 Ergonomia informatică	254
2.3.3.1 Stresul vizual indus de utilizarea monitoarelor	255
2.3.3.2 Factorii care influențează apariția stresului vizual	256
A. Monitorul și poziția ochilor	256
B. Reflexia luminii	256
C. Iluminarea birourilor	257
2.3.3.3 Tehnici utilizate pentru diminuarea stresului vizual	257
A. Utilizarea ochelarilor speciali	258
B. Terapie vizuală	259
C. Testarea vizuală	259
D. Tehnica celor „3 B”	259
E. Poziția la locul de muncă	260
2.3.3.4 Stresul indus de utilizarea internetului	264
2.3.4 Protecția muncii în bibliotecă	266
2.3.4.1 Conținutul protecției muncii	267
2.3.4.2 Accidentele de muncă	268
2.3.4.3 Bolile profesionale	269

CAP. 3 NOI CONCEPTE DE BIBLIOTECĂ	273
--	------------

ELENA ÎRZIMAN

3.1 BIBLIOTECA DIGITALĂ	275
-------------------------	-----

3.1.1	Introducere	277
3.1.2	Documente, colecții și biblioteci digitale – abordări teoretice	279
3.1.2.1	<i>Document electronic/ Document digital</i>	279
A.	<i>Definiție</i>	279
B.	<i>Tipologia furnizorilor de conținut digital</i>	280
C.	<i>Tipologia și funcțiile resurselor informaționale și documentare digitale</i>	282
a.	<i>Funcții de informare și gestionare de conținut</i>	282
b.	<i>Funcții interactive</i>	284
c.	<i>Funcții colaborative</i>	286
d.	<i>Funcții nomade</i>	286
3.1.2.2	<i>Cartea electronică</i>	287
A.	<i>Definiție</i>	287
B.	<i>Modelul editorial de creare și difuzare a resurselor informaționale și documentare</i>	288
a.	<i>Autorul</i>	289
b.	<i>Editorul</i>	293
1)	<i>Aspecte tehnice</i>	295
2)	<i>Aspecte economice</i>	297
3)	<i>Aspecte juridice</i>	298
4)	<i>Aspecte socioculturale</i>	299
c.	<i>Difuzorul, librarul</i>	300
3.1.2.3	<i>Colecții digitale</i>	303
3.1.2.4	<i>Biblioteca digitală</i>	305
A.	<i>Abordări conceptuale</i>	305
B.	<i>Biblioteca digitală - caracteristici</i>	309
C.	<i>Biblioteca digitală: avantaje și dezavantaje</i>	312
3.1.2.5.	<i>Impactul social al documentelor și resurselor digitale</i>	314
3.1.3	Realizarea unei biblioteci digitale	320
3.1.3.1	Constituirea colecțiilor digitale	322
A.	<i>Selecția documentelor/colecțiilor ce urmează a fi digitizate</i>	322
B.	<i>Pregătirea fizică a documentelor pentru digitizare</i>	323
C.	<i>Procesul de digitizare</i>	324
D.	<i>Hardware și software</i>	325
E.	<i>Stocarea și managementul documentelor digitale master (sursă)</i>	326
F.	<i>Metadata. Standarde</i>	327
3.1.3.2	<i>Interoperabilitate, protocoale și standarde specifice</i>	330
3.1.3.3	<i>Accesibilitate. Publicarea pe web</i>	335
A.	<i>Principiile de calitate ale site-urilor</i>	336

B. <i>Protocoloale și standarde</i>	337
3.1.3.4 <i>Drepturile de proprietate intelectuală</i>	344
A. <i>Materiale publicate, colecții eterogene de documente</i>	346
B. <i>Opere orfane</i>	347
C. <i>Producția in-house a documentelor și colecțiilor digitale</i>	348
D. <i>Digitizarea și constituirea colecțiilor digitale prin externalizarea activităților</i>	348
E. <i>Donații, moșteniri și împrumuturi de documente</i>	349
F. <i>Managementul drepturilor de proprietate intelectuală pentru resursele digitale</i>	349
3.1.3.5 <i>Susținerea financiară a colecțiilor și bibliotecilor digitale</i>	353
A. <i>Susținere financiară prin bugetul propriu al instituției care dezvoltă proiectul</i>	353
B. <i>Susținere financiară prin programe naționale și internaționale, prin granturi și proiecte</i>	355
C. <i>Susținere financiară prin parteneriate public-public și public-privat</i>	358
D. <i>Autofinanțarea – o componentă a asigurării sustenabilității pe termen mediu și lung a produsului informațional</i>	360
E. <i>Concluzii asupra realizării unei biblioteci digitale</i>	361
3.1.4 <i>Prezervarea, conservarea și arhivarea patrimoniului digital</i>	362
3.1.4.1 <i>Problematica specifică</i>	363
3.1.4.2 <i>Integritatea documentului digital: caracteristici pentru conservare - arhivare</i>	365
3.1.4.3 <i>Strategii și soluții de prezervare, conservare, arhivare a patrimoniului digital</i>	367
3.1.4.4 <i>Cadrul național și internațional al prezervării, conservării, arhivării</i>	371
3.1.4.5 <i>Arhivarea web</i>	373
A. <i>Arhivarea conținutului unui site de către producătorul sau administratorul său</i>	374
B. <i>Arhivarea conținutului web de către producătorii, furnizorii sau intermediarii de conținut digital</i>	375
C. <i>Problemele specifice arhivării web</i>	376
3.1.4.6 <i>Depozitul legal digital</i>	377
3.1.5 <i>Resursele digitale – riscuri și vulnerabilități în utilizarea și prezervarea acestora</i>	383
3.1.5.1 <i>Riscurile și vulnerabilitățile din spațiul digital</i>	384
3.1.5.2 <i>Modalități de depășire a riscurilor și vulnerabilităților din spațiul digital</i>	386

3.1.6 Colecții și biblioteci digitale – proiecte reprezentative și bune practici	389
3.1.6.1 Biblioteca Europeană – The European Library – TEL	390
3.1.6.2 Biblioteca Digitală Europeană – European Digital Library – EUROPEANA	394
3.1.6.3 MANUSCRIPTORIUM – ENRICH – REDISCOVER	401
3.1.6.4 GALLICA- Biblioteca digitală a Franței	405
3.1.6.5 GOOGLE BOOKS	407
3.1.6.6 Biblioteca digitală a lumii – World Digital Library	410
3.1.6.7 Depozite digitale instituționale	411
3.1.7 DIGITIZAREA ÎN BIBLIOTECILE DIN ROMÂNIA	415
3.1.7.1 Digitizarea la nivelul sistemului național de biblioteci	415
A. Inițiativa de realizare a Bibliotecii Digitale a României	415
B. Inițiative de digitizare la nivelul bibliotecilor românești	419
C. Implicarea bibliotecilor românești în proiecte europene de digitizare	423
3.1.7.2 Relaționarea bibliotecilor din sistemul național de biblioteci în realizarea programului de digitizare a patrimoniului documentar scris	428
3.1.8 Concluzii	430

VOICHIȚA DRAGOMIR

3.2 Biblioteca 2.0	435
3.2.1 Introducere	439
3.2.2 Premisele care au condus la apariția Bibliotecii 2.0: contextul tehnologic și infodocumentar în perioada de după cel de-al doilea război mondial până în prezent	441
3.2.2.1 Preliminarii	441
3.2.2.2 Puncte de inflexiune ale evoluției tehnologice și infodocumentare. Cronologie	442
3.2.3 Biblioteca 2.0 în context actual	462
3.2.3.1 Considerații terminologice	463
3.2.3.2 Obiective	463
3.2.3.3 Definiții și modele din literatura de specialitate	464
3.2.3.4 Principii	476

3.2.3.5 Tehnologii și instrumente specifice	481
A. Bloguri	481
B. WIKI	483
C. RSS	484
D. IM	486
E. Software social/social media	486
3.2.3.6 Gradul de adoptare a instrumentelor web 2.0 în bibliotecile românești	490
3.2.3.7 Instrumente 2.0 specifice bibliotecii 2.0	491
A. Catalogul de bibliotecă de nouă generație	492
B. Serviciile de descoperire a informației	492
C. Cataloagele colective	494
D. Depozitele instituționale / platformele digitale instituționale	495
E. Bazele de date științifice internaționale	497
F. Ghidurile și tutorialele online de cultură a informației	498
3.2.3.8 Arhitectură, standarde	498
3.2.3.9 Beneficii	501
3.2.3.10 Bariere	502
3.2.4 Biblioteca 1.0 vs. Biblioteca 2.0	504
3.2.4.1 Bibliotecarul 1.0 vs. bibliotecarul 2.0	511
3.2.5 Concluzii	518

VOICHIȚA DRAGOMIR

3.3 Biblioteca 3.0	521
3.3.1 Introducere	522
3.3.2 Biblioteca 3.0 – obiective și provocări	522
3.3.3 Web-ul semantic	525
3.3.3.1 Structura web-ului semantic	527
3.3.4 Biblioteca 3.0. precizări terminologice	536
3.3.5 Biblioteca 3.0 în literatura de specialitate	537
3.3.6 Aplicații ale web-ului semantic (linked data) în biblioteci	539
3.3.6.1 Modelele BIBFRAME, RDA, FRBR și LRM	540
3.3.6.2 Seturi de date interconectate	541
3.3.6.3 Proiecte linked data în biblioteci	546
3.3.7 Concluzii	554

ANEXE

557